

Csecsemő – és kisgyermeknevelő képzés államvizsga témakörei

jávitott linkek (2022)

1. A gyermek fejlődése

- testi fejlődés
- mozgás-kognitív és nyelvi fejlődés
- érzelmi-szociális fejlődés
- a gyermek alapvető testi és lelki szükségletei
- a fejlődés ökológiai (kulturális) beágyazottsága

Kulcsfogalmak:

testarányok, testsúly-gyarapodás, növekedési ütem, testméretek változása, az egészséges étrend, érés, fejlődés, pszichoanalitikus megközelítés, Freud, orális-anális-fallikus szakasz, kognitív megközelítés, Piaget, séma, szenzomotoros szakasz, műveletek előtti szakasz, beszédfejlődés, beszédelsajátítás, kommunikációs csatornák, metakommunikáció, legközelebbi fejlődési zóna, Vigotszkij, pszichoszociális megközelítés, Erikson, önindította mozgás, testséma, énélmény, éntudat, önszabályozás, szociális tanulás, Bandura, mozgásfejlődés, nagymozgások, finommotorika, mozgásfejlődést támogató fizikai környezet, első alakváltozás, veleszületett és tanult magatartásminták, temperamentum, érzelmi fejlődés, Bronfenbrenner – ökológiai modell; a digitális világ hatása a gyerekek fejlődésére, kultúra, interkulturalizmus

Szakirodalom:

- Bimbó Zoltánné (2015): A kisgyermeknevelés főbb feladatai az érzelmi és a szociális kompetencia fejlődésének támogatásában. In: Nyitrai Ágnes (2015, szerk.): Szemelvények a kisgyermeknevelés köréből 2. Kaposvári Egyetem, Kaposvár. 109–145.
http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/Szemelvenyek_a_kisgyermekneveles_korebol_II.pdf
- Cole, M. – Cole, S. R. (2006): *Fejlődéslélektan*. Budapest: Osiris.
<https://www.szaktars.hu/osiris/view/cole-michael-cole-sheila-r-fejlodeslelektan-osiris-tankonyvek-2003/?pg=0&layout=s>
- Danis Ildikó – Farkas Mária – Herczog Mária – Szilvási Léna (2011, szerk.): *A génektől a társadalomig: a koragyermekkorai fejlődés színterei. Biztos Kezdet Kötetek I.* Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet.
<http://mek.oszk.hu/14800/14803/14803.pdf>
- Danis Ildikó – Farkas Mária – Herczog Mária – Szilvási Léna (szerk.)(2011): *A koragyermekkorai fejlődés természete – fejlődési lépések és kihívások. Biztos Kezdet Kötetek II.* Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet.
<http://mek.oszk.hu/14800/14806/14806.pdf>
- Kereki Judit és Major Zsolt Balázs (szerk.)(2014): *Őrzők*. Országos Tisztifőorvosi Hivatal, Budapest. Tanácsadás szűrési időpontokban c. fejezet. 51–324. o.
<http://mek.oszk.hu/15800/15817/15817.pdf>
- Majoros Mária, Lajtainé Kollár Mónika, Darvai Sarolta (2011): *Az egészséges csecsemő- és kisgyermek fejlődése és gondozása*. Líceum Kiadó, Eger

2. Kötődés

- korai kötődés elmélete
- gondozó-gyerek kapcsolat
- biztonságigény kielégítése, a megkapaszkodás ösztöne
- leválás, beszoktatás
- a kisgyermeknevelő mint kötődési személy
- a saját kisgyermeknevelői rendszer mint a kötődés támogatásának eszköze

Kulcsfogalmak:

ragaszkodás, kötődés, Bowlby, elsődleges gondozó, biztonságigény, Ainsworth, biztonságos-bizonytalan kötődés, anya-gyermek játékok élményhátttere, ölbéli játékok, depriváció, szeparáció, leválás, beszoktatás, átmeneti tárgyak, saját kisgyermeknevelői rendszer

Szakirodalom:

- *A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja.*
https://www.magyarbolcsodek.hu/files/shares/M%C3%B3dszertani%20feladatok/A_bolcs_ei_nevel_s-gondoz_s_orz_gos_alapprogramja.pdf
- F. Lassú Zsuzsa (2011). A kötődés és változatai a szülő mentális sérülékenységének kontextusában. In F. Lassú Zsuzsa (szerk.), *Gyermekek mentálisan sérülékeny családokban.* Eötvös Kiadó Budapest. 49–73 o. <http://mek.oszk.hu/10200/10211/10211.pdf>
- Falvay Károly: Az első fejlődési szakasz játéka. In: B. Lakatos Margit (szerk.): *Játékpszichológia.* Olvasókönyv óvodapedagógus hallgatóknak. ELTE Tanító- és Óvóképző Kar. Bp. 2001 (ill. több kiadás) 129–139. o.
- Oates, Jones (2010, szerk.): *Kötődési kapcsolatok. A kisgyermekkorai gondozás minősége.* Budapest: Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, Gyerekesély projekt. https://nevelestudomanyi-tanszek.webnode.hu/files/200000295-7601576f93/ECiF1_Hungarian_Oates.pdf
- Pulay Klára: Az anya-gyerek kapcsolat és a kötődés. In: N. Kollár Katalin – Szabó Éva (2017, szerk.): *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve I.* Osiris Kiadó, Budapest. 76–88. old. <https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/handle/123456789/2913>
- Tóth Ildikó (2011). Az érzelmi-társas kapcsolatok fejlődése: korai gondozás és kötődés. In Danis Ildikó – Farkas Mária – Herczog Mária – Szilvási Léna (szerk.). *A génektől a társadalomig: a koragyermekkorai fejlődés színterei. Biztos Kezdet Kötetek I.* Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet. 320–367. o. <http://mek.oszk.hu/14800/14803/14803.pdf>

3. Családi szocializáció, a családi és az intézményes nevelés egymásra hatása

- a család helye, szerepe, funkciói, szerkezete, változása és változatai
- a család társadalmi, gazdasági kulturális háttere és ennek hatásai (multikulturalitás)
- szülői, nevelői attitűd, szokásalakítás a családban
- a családi nevelés főbb jellemzői napjainkban.
- a családi nevelés és a bölcsődei nevelés összehangolásának kérdései
- a szülő mentális egészsége és a reziliencia támogatása a bölcsődében

Kulcsfogalmak:

rendszerszemléletű megközelítés, nukleáris család, többgenerációs és nagycsalád, egyszülős család, rekonstruált/mozaik család; családi rendszer, családi funkciók, hátrányos helyzetű család és gyermek, családot támogató intézmények, családi krízisek, család és intézmény kapcsolata, szülők jogai és kötelességei, interkulturális nevelés, előítéletek, mentálisan sérülékeny családok, reziliencia.

Szakirodalom:

- Bodonyi Edit – Busi Etelka - Hegedűs Judit – Magyar Erzsébet – Vizely Ágnes (2006, szerk.): *Család, gyermek, társadalom*. A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése. Bölcsész Konzorcium. 9–22. o. <http://mek.niif.hu/05400/05461/05461.pdf>
- Csákvári Judit, Törökné Kovács Gabriella és Cs. Ferenczi Szilvia (2017): *A családközpontú pedagógia gyakorlata*. Családbarát Ország Nonprofit Kft, Budapest.
- Danis Ildikó – Farkas Mária – Herczog Mária – Szilvási Léna (2011, szerk.): *A génektől a társadalomig: a koragyermekkorai fejlődés színterei. Biztos Kezdet Kötetek I.* Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet. 88–97 o. és 374–415. o. <http://mek.oszk.hu/14800/14803/14803.pdf>
- F. Lassú Zsuzsa (szerk. 2011), *Gyermekek mentálisan sérülékeny családokban*. Eötvös Kiadó Budapest. <http://mek.oszk.hu/10200/10211/10211.pdf>
- Kereki Judit és Major Zsolt Balázs (szerk.) (2014): *Őrzők*. Országos Tisztifőorvosi Hivatal, Budapest. Rizikótényezők és protektív lehetőségek a családok életében. 331–504. o. <http://mek.oszk.hu/15800/15817/15817.pdf>
- Kovács András – Vámos Ágnes (szerk., 2009): *A migráns gyerekek oktatása*, Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület kiadó, Budapest. <https://menedek.hu/sites/default/files/article-uploads/20090831konyvbelső.pdf>
- Nyitrai Ágnes (2015, szerk.): *Kisgyermek nevelése a családban és a bölcsődében*. Kaposvári Egyetem, Kaposvár. 21–117. o. http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/kisgyermek_nevelese_a_csaladban_es_a_bolcsodeben.pdf
- Solymosi Katalin (2017). *Családi szocializáció*. In N. Kollár Katalin; Szabó Éva (szerk.) *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve*. I. kötet, Budapest: Osiris. 124–172. o. <https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/handle/123456789/2913>
- Vajda Zsuzsanna (2009): *Siettetett gyermekek*. Iskolakultúra, 9. 3-15. <http://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/20888/20678>

4. A fejlődés támogatása

- a gyermek fejlődésének támogatása
- nevelés-gondozás egysége, önállóság támogatása, szükségletek kielégítése, szokáskialakítás
- a fejlődést segítő tevékenységek (játék, ének-zene, mese – vers – mondókázás, vizuális tevékenység, mozgás)
- a kisgyermeknevelő gyermekirodalmi, vizuális és zenei felkészültsége

Kulcsfogalmak:

személyi és tárgyi állandóság szerepe, önállóság támogatása, szükségletek kielégítése, egészséges szokásrendszer kialakítása (étkezés, higiéné, egészséges életritmus, öltözködés, a környezet rendje), fejlesztésének lehetőségei a gondozásban
a gyermek játéka; alapvető lelki igények és a játék; elaboráció, játékfajták: a játék támogatása.

mozgás és ábrázolás, a firka jelentősége. a gyermektér esztétikuma, a média személyiségformáló hatása, a báb feloldó szerepe
a beszédfejlődés támogatása, anyanyelvi nevelés.
énekléssel támogatott tevékenységek, az éneklés-, mondókázás zenei képességfejlesztésen túlmutató fejlesztő hatásai

Szakirodalom:

- Bimbó Zoltánné (2015): A korai évek nevelését szolgáló tevékenységek. In: Nyitrai Ágnes (2015, szerk.): Szemelvények a kisgyermeknevelés köréből 2. Kaposvári Egyetem, Kaposvár. 21–60. o. http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/Szemelvenyek_a_kisgyermekneveles_korebol_II.pdf
- Danis Ildikó – Farkas Mária – Herczog Mária – Szilvási Léna (2011, szerk.): A koragyermekkorai fejlődés természete – fejlődési lépések és kihívások. Biztos Kezdet Kötetek II. Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet. 270–309. o. <http://mek.oszk.hu/14800/14806/14806.pdf>
- Forrai Katalin (1993): A zene hatása a hároméves gyermekek fejlődésére. In: M.Dietrich Helga (szerk.): Szöveggyűjtemény az ének-zene és módszertana tantárgyhoz, Budapesti Tanítóképző Főiskola, Budapest 46-69.1.
- Forrai Katalin (1995): Ének a bölcsődében, Educatio
- Gyöngy Kinga (2014): *A bölcsődei művészeti nevelés előzményei és jelen gyakorlata.* ELTE Eötvös Kiadó, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. 9–56. o. http://www.eltereader.hu/media/2014/06/GyongyK_ABolcsodei_READER.pdf
- Gyöngy Kinga (szerk., 2015): Első lépések a művészetek felé I.-II. Dialóg Campus Kiadó.
- Hegedűsné Tóth Zsuzsanna (2011): Zenével/zenélve a kisgyermekek között In Döbrössy János (szerk.) „Mi ez a gyönyörű?” (Kodály)-zenehallgatóvá nevelés, ELTE, 15-21.1.
- Kissné Zsámboki Réka (2015): A bölcsődei beszoktatás, a napirend és a játék pedagógiai aspektusai. In: Nyitrai Ágnes (2015, szerk.): Szemelvények a kisgyermeknevelés köréből 2. Kaposvári Egyetem, Kaposvár. 91–107. o. http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/Szemelvenyek_a_kisgyermekneveles_korebol_II.pdf
- Mózes Eszter (2009): A játék és a fejlesztés szerepe a koragyermekkorai fejlődésben. In: Balázs István (2009, szerk.): Gyerekek. Módszertani ajánlások a gyerekekkel végzett munkához a Biztos Kezdet Program munkatársai számára. Módszertani kézikönyv I. Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, Budapest. 25–42. o. <http://www.feherkereszt.hu/2012/data/userfiles/file/tudastar/gyermekkotet.pdf>
- Nyitrai Ágnes és Korintus Mihályné (2017): Játék az első években. Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft, Budapest. http://www.efop311.hu/wp-content/uploads/2018/05/JATEK_AZ_ELSO_ELETEVEKBEN_tananyag.pdf

5. Korai intervenció

- A kora gyermekkorai intervenció fogalma és hazai gyakorlata - a preventív szolgáltatórendszer felépítése és működése.
- A "gyermekutak" algoritmusai a mindennapokban, kapcsolattartás más ellátórendszerekkel, együttműködés.
- A szülő, mint partner a korai intervencióban. Az eltérően fejlődő gyermek a családban: szembesülés, gyász. A kisgyermeknevelő szerepe a megküzdésben.
- A kisgyermeknevelő jelzőrendszeri feladatai és kompetenciahatárai a korai intervencióban.

Kulcsfogalmak:

kiemelt figyelmet igénylők köre, a kora gyermekkorai intervenció, fejlesztés fogalma, preventív ellátás, az eltérő fejlődésmenet fogalma, fogyatékosági típusok, jellemzőik, a "gyermekutak" algoritmusai, kapcsolattartás és együttműködés a szülőkkel és a szakemberekkel, az eltérően fejlődő gyermek a családban: szembesülés, gyász, a kisgyermeknevelő szerepe a megküzdésben: segítő, támogató attitűd, terápiás és

fejlesztési lehetőségek, módszerek és eljárások, a korai fejlesztés és korai intervenció gyakorlata, a kisgyermeknevelő kompetenciahatárai a korai intervencióban

Szakirodalom:

- Gyírkis Ágnes, Kereki Judit, Komlósi Veronika, Rózsáné Czigány Enikő (2019). Felismerés és támogatás- a kora gyermekkori intervencióról. Módszertani kézikönyv. Budapest: Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft.
- Hámori Eszter (szerk) (2017). „Team Around the Child” Gyakorlati modellek és tapasztalatok a kora gyermekkori intervenció és prevenció területéről. Budapest: Humanitás Szociális Alapítvány. 13–30. o.
- Kis Noémi (2016). Eltérően fejlődő gyermek a családban. *Gyermeknevelés*. 4(3), 1–15. o.
http://epa.oszk.hu/02400/02411/00009/pdf/EPA02411_gyermekneveles_2016_3_001-015.pdf
- Borbély Sjoukje (2015). A nevelési tanácsadás, mint a korai intervenció fontos területe. *Gyermeknevelés*. 3(2), 187–202. o. <https://doi.org/10.31074/gyntf.2015.2.187.202>
- Czeizel Barbara és Kemény Gabriella (2015): A korai fejlesztéstől a családközpontú kora gyermekkori intervencióig. A törvényi szabályozástól az interdiszciplináris szemlélet és gyakorlat megvalósulásáig a Budapesti Kori Fejlesztő Központban. *Gyermeknevelés* 3(2), 77–97. o. <https://doi.org/10.31074/gyntf.2015.2.77.92>
- Kereki Judit (szerk) (2015): Kliensút Kalauz. Pátria Nyomda Zrt., Budapest.
- Kereki Judit és Major Zsolt Balázs (szerk.) (2014): *Őrzők*. Egészségügyi alapellátók gyakorlatközpontú kézikönyve. Országos Tisztifőorvosi Hivatal, Budapest. Speciális ellátást igénylő gyermekek. 611–627. o. <http://mek.oszk.hu/15800/15817/15817.pdf>
- Kereki, J. (2020). A kora gyermekkori intervenció és fejlesztési lépései. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 8(1), 26–38. <https://doi.org/10.31074/gyntf.2020.1.26.38>

6. Együttműködés a szülőkkel, családokkal

- a partnerség kialakítása, együttműködés a szülőkkel, kulturális különbségek
- kisgyermeket nevelő családok támogatása, családot segítő szolgáltatások
- a tanácsadás elmélete és módszertana
- szülőcsoportok vezetése, segítő kommunikáció

Kulcsfogalmak:

partnerség, tanácsadás, kompetenciahatárok, segítő beszélgetés, interkulturalizmus, értő figyelem, erőszakmentes kommunikáció

Szakirodalom:

- Csákvári Judit, Törökné Kovács Gabriella és Cs. Ferenczi Szilvia (2017): A családközpontú pedagógia gyakorlata. Családbarát Ország Nonprofit Kft, Budapest.
- Kereki Judit és Major Zsolt Balázs (szerk.) (2014): *Őrzők*. Egészségügyi alapellátók gyakorlatközpontú kézikönyve. Országos Tisztifőorvosi Hivatal, Budapest. A tanácsadás általános gyakorlati alapelvei. 18–48. o. <http://mek.oszk.hu/15800/15817/15817.pdf>
- Nyitrai Ágnes (2015, szerk.): Kisgyermek nevelése a családban és a bölcsődében. Kaposvári Egyetem, Kaposvár. 21–117. o. http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/kisgyermek_nevelese_a_csaladban_es_a_bolcsodeben.pdf
- Szilágyi Klára: A tanácsadás módszerei I-II. Gödöllői Agrártudományi Egyetem Tanárképző Intézete, Gödöllő, 2008. (A tanácsadás módszerei c. rész)

- Vargáné Dávid Mária (2002). A tanácsadás elmélete és módszertana pedagógusoknak. In: Estefánné Varga Magdolna – Ludányi Ágnes szerk. (2002): Esélyteremtés a pedagógiában. Tanulmánykötet. Szakmódszertani sorozat II. EU–EKF Kiadás. Eger

7. Az intézményes csecsemő – és kisgyermeknevelés

- az intézményes csecsemő- és kisgyermeknevelés történeti fejlődése
- a három év alatti gyermekek családon kívüli ellátási formái, alternatívái /családi bölcsőde, mini bölcsőde, munkahelyi bölcsőde, Biztos Kezdet Gyerekház, bölcsődei játszócsoport, alternatív napközbeni ellátás /
- a bölcsődei nevelés, gondozás alapelvei
- szolgáltatások szervezése a családok támogatására

Kulcsfogalmak:

időszakos bölcsődei elhelyezés, gyermekhotel, játszócsoport, játékkölcsönzés, Biztos Kezdet Gyerekház, családi bölcsőde, mini bölcsőde, munkahelyi bölcsőde, napközbeni gyermekfelügyelet, alternatív napközbeni ellátás

Szakirodalom:

- *A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja.* https://www.magyarbolcsodek.hu/files/shares/M%C3%B3dszertani%20feladatok/A_bolcs_ei_nevel_s-gondoz_s_orosz_gos_alapprogramja.pdf
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99800015.NM
- 40/2018. (XII. 4.) EMMI rendelet a gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak szakmai feladatairól és működésük feltételeiről <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1800040.EMM>
- Bölcsődei tájékoztató. Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft. EFOP-3.1.1-14-2015-00001 sz. Kisgyermekkorai nevelés támogatása c. kiemelt projekt http://www.efop311.hu/wp-content/uploads/2019/07/bolcsodei_tajekoztato.pdf
- Családi bölcsőde tájékoztató. Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft. EFOP-3.1.1-14-2015-00001 sz. Kisgyermekkorai nevelés támogatása c. kiemelt projekt. <https://macske.hu/wp-content/uploads/2019/03/macske.hu-csaladi-bolcsode-tajekoztato.pdf>
- Mini bölcsőde tájékoztató. Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft. EFOP-3.1.1-14-2015-00001 sz. Kisgyermekkorai nevelés támogatása c. kiemelt projekt
- Munkahelyi bölcsőde tájékoztató. Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft. EFOP-3.1.1-14-2015-00001 sz. Kisgyermekkorai nevelés támogatása c. kiemelt projekt <https://macske.hu/wp-content/uploads/2020/06/macske.hu-dokumentumtar-munkahelyi-bolcsode-tajekoztato.pdf>
- Napközbeni gyermekfelügyelet. Szakmai iránymutatás. Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft. EFOP-3.1.1-14-2015-00001 sz. Kisgyermekkorai nevelés támogatása c. kiemelt projekt
- Danis Ildikó – Farkas Mária – Herczog Mária – Szilvási Léna (2011, szerk.): *A génektől a társadalomig: a koragyermekkorai fejlődés szinterei. Biztos Kezdet Kötetek I.* Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet. 420-463. o. <http://mek.oszk.hu/14800/14803/14803.pdf>
- Nyitrai Ágnes (2015): Pedagógiai szemléletmód a bölcsődei nevelésben-gondozásban. In: Podráczky Judit (2015, szerk.): *Szemelvények a kisgyermeknevelés köréből 1.* Kaposvári Egyetem, Kaposvár. 35–56. o.

http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/szemelvenyek_a_kisgyermekneveles_korebol_I.pdf

- Podráczky Judit (2015): A kisgyermeknevelés jelentősége, helyzete és perspektívái In: Podráczky Judit (2015, szerk.): Szemelvények a kisgyermeknevelés köréből 1. Kaposvári Egyetem, Kaposvár. 57–82. o.
http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/szemelvenyek_a_kisgyermekneveles_korebol_I.pdf
- Varga László (2015): Kisgyermekkor – a világra nyíló ablak. in: Podráczky Judit (2015, szerk.) Szemelvények a kisgyermeknevelés köréből 1. Kaposvári Egyetem, Kaposvár. 9–34. o.
http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/szemelvenyek_a_kisgyermekneveles_korebol_I.pdf

8. A kisgyermeknevelői tevékenység

- a kisgyermekek gondozásának, nevelésének, fejlesztésének feltételei
- gondozási, nevelési, fejlesztési feladatok, a korai nevelés pedagógiai módszerei
- a kisgyermeknevelő személyisége (motiváció, attitűd, magatartás), érték- és hagyományőrző szerepe, mentálhigiéniéje
- a kisgyermekneveléshez kapcsolódó szakmai, etikai szabályok
- a kisgyermeknevelő szakmai fejlődésének lehetőségei – a pedagógus életpálya modell

Kulcsfogalmak:

befogadás – beszoktatás, átmenet, saját kisgyermeknevelő rendszer, személyi állandóság, napirend alakítása, gondozás, játék, empátia, hitelesség, elfogadás, pedagógiai képességek, konfliktuskezelés, önképzés, kiegészítés, a kiegészítés megelőzése, a kiegészítés kezelésének lehetőségei, rekreáció, munkahelyi stressz, önszorgató csoport, szupervízió

Szakirodalom:

- *A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja.*
https://www.magyarbolcsodek.hu/files/shares/M%C3%B3dszertani%20feladatok/A_bolcs_ei_nevel_s_gondoz_s_orosz_gos_alapprogramja.pdf
- Bimbó Zoltánné (2015): A kisgyermeknevelés alapjai, a tevékenységek és a nevelés hatásrendszere. In: Nyitrai Ágnes (2015, szerk.): Szemelvények a kisgyermeknevelés köréből 2. Kaposvári Egyetem, Kaposvár. 7–21. o. –
http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/Szemelvenyek_a_kisgyermekneveles_korebol_II.pdf
- Bimbó Zoltánné (2015): Pedagógiai szempontok a bölcsődei élettér és életesemények megszervezéséhez, alakításához. In: Nyitrai Ágnes (2015, szerk.): Szemelvények a kisgyermeknevelés köréből 2. Kaposvári Egyetem, Kaposvár. 61–90. o.
http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/Szemelvenyek_a_kisgyermekneveles_korebol_II.pdf
- Nyitrai Á. (2015, szerk.): Kisgyermekek nevelése a családban és a bölcsődében. Kaposvári Egyetem, Kaposvár. 9–60. o.
http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/kisgyermekek_nevelese_a_csaladban_es_a_bolcsodeben.pdf
- Pető Csilla (1998): És ki segít a segítőnek? In: Család, gyermek, ifjúság. 1998/3.
http://epa.oszk.hu/03400/03457/00086/pdf/EPA03457_csalad_1998_3_040-045.pdf
- Kiegészítő útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez felhasználói dokumentáció értelmezéséhez a bölcsődében, mini

bölcsődében pedagógus munkakörben foglalkoztatottak részére. Oktatási Hivatal, Budapest. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/bolcsode.pdf

9. A szociális ellátórendszer

- a kisgyermeket nevelő családok lehetséges nehézségei
- a gyermekszegénység okai, következményei a gyermekekre, megelőzése, kezelése,
- a szociálpolitika jelenkori kihívásai
- szociális és gyermekvédelmi alapellátás
- gyermeki jogok

Kulcsfogalmak:

munkanélküliség, egészségügyi, szociális és életvezetési problémák, regionális eltérések, a gyermekszegénység elleni Nemzeti Program, Legyen Jobb a Gyermekeknek, Biztos Kezdet Program célkitűzései, család és gyermekvédelmi szolgáltatások, gyermeki jogok a nemzetközi és hazai jogforrásokban

Szakirodalom:

- Danis Ildikó – Farkas Mária – Herczog Mária – Szilvási Léna (2011, szerk.): *A génektől a társadalomig: a koragyermekkorai fejlődés szinterei. Biztos Kezdet Kötetek I.* Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet. <http://mek.oszk.hu/14800/14803/14803.pdf>
- Gábos András és Szívós Péter (2006): A gyermekszegénység néhány jellemzője Magyarországon. http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-695/publikaciok/tpubl_a_695.pdf
- Herczog Mária (2008): A kora gyermekkorai fejlődés elősegítése. In: Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért 2008. (Szerkesztette: Fazekas Károly - Köllő János - Varga Júlia) 33–53.o. <https://mek.oszk.hu/08200/08222/08222.pdf>
- Herczogh Mária (2001): Gyermekvédelmi kézikönyv. KJK-Kerszöv, Budapest
- Krémer Balázs (2009): Bevezetés a szociálpolitikába, Napvilág Kiadó, Budapest, 2009

10. Az intézményi működés szabályozása és adminisztrációs feladatai

- a csecsemő-és kisgyermeknevelői tevékenység jogi és közigazgatási keretei
- adminisztrációs teendők, a csecsemő – és kisgyermekellátáshoz kapcsolódó dokumentáció vezetése
- elektronikus információs rendszerek adatszolgáltatás
- az intézmény működését meghatározó tárgyi feltételek
- a napközbeni ellátást segítő más intézményekkel és szakemberekkel való együttműködés
- az inkluzív nevelés intézményi feltételei

Kulcsfogalmak:

a 3 év alatti gyerekek ellátásának intézményi formái, bölcsődelétesítés, működési engedély, a bölcsődei felvétel, a bölcsődei nevelés személyi és tárgyi feltételei, a dokumentáció vezetésének szempontjai és szabályai, a bölcsőde kapcsolatrendszere, integráció, inklúzió, deszegregáció, csecsemő és kisgyermeknevelő felkészültsége, gyógypedagógus, más szakemberekkel való együttműködés, egyéni fejlődési ütemet követő fejlesztési terv

Szakirodalom:

- *A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja.*
https://www.magyarbolcsodek.hu/files/shares/M%C3%B3dszertani%20feladatok/A_bolcs_ei_nevel_s_gondoz_s_orz_gos_alapprogramja.pdf
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99800015.NM
- Balogh Lászlóné, Barbainé Bérci Klára, Kovácsné Bárány Ildikó, Nyitrai Ágnes, Rózsa Judit, Tolnayné Falusi Mária, Vokony Éva (2012). *A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai.* Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet.
<http://mek.oszk.hu/17700/17715/17715.pdf>
- Rózsáné Czigány Enikő (2015): Korai intervenció: Sajátos nevelési igényű gyermekek a bölcsődében. In: Podráczky Judit (szerk.): Szemelvények a kisgyermeknevelés köréből I. Kaposvári Egyetem, Kaposvár 83–119.
http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/szemelvenyek_a_kisgyermekneveles_korebol_I.pdf